

Атестація

Атестація педагогічних працівників

Атестація педагогічних працівників — це система заходів, спрямованих на всебічне та комплексне оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників ([частина перша статті 50 Закону України "Про освіту"](#)).

Атестація педагогічних працівників може бути черговою або позачерговою. Педагогічний працівник проходить чергову атестацію **не менше одного разу на п'ять років**, крім випадків, передбачених законодавством, наприклад, коли педагогічні працівники працюють перші п'ять років після закінчення вищого навчального закладу.

За результатами атестації визначається відповідність педагогічного працівника займаній посаді, присвоюються кваліфікаційні категорії, педагогічні звання, перелік яких затверджений [постановою Кабінету Міністрів України від 23.12.2015 № 1109 "Про затвердження переліку кваліфікаційних категорій і педагогічних звань педагогічних працівників та порядку їх присвоєння"](#).

Рішення атестаційної комісії може бути підставою для звільнення педагогічного працівника з роботи у порядку, встановленому законодавством.

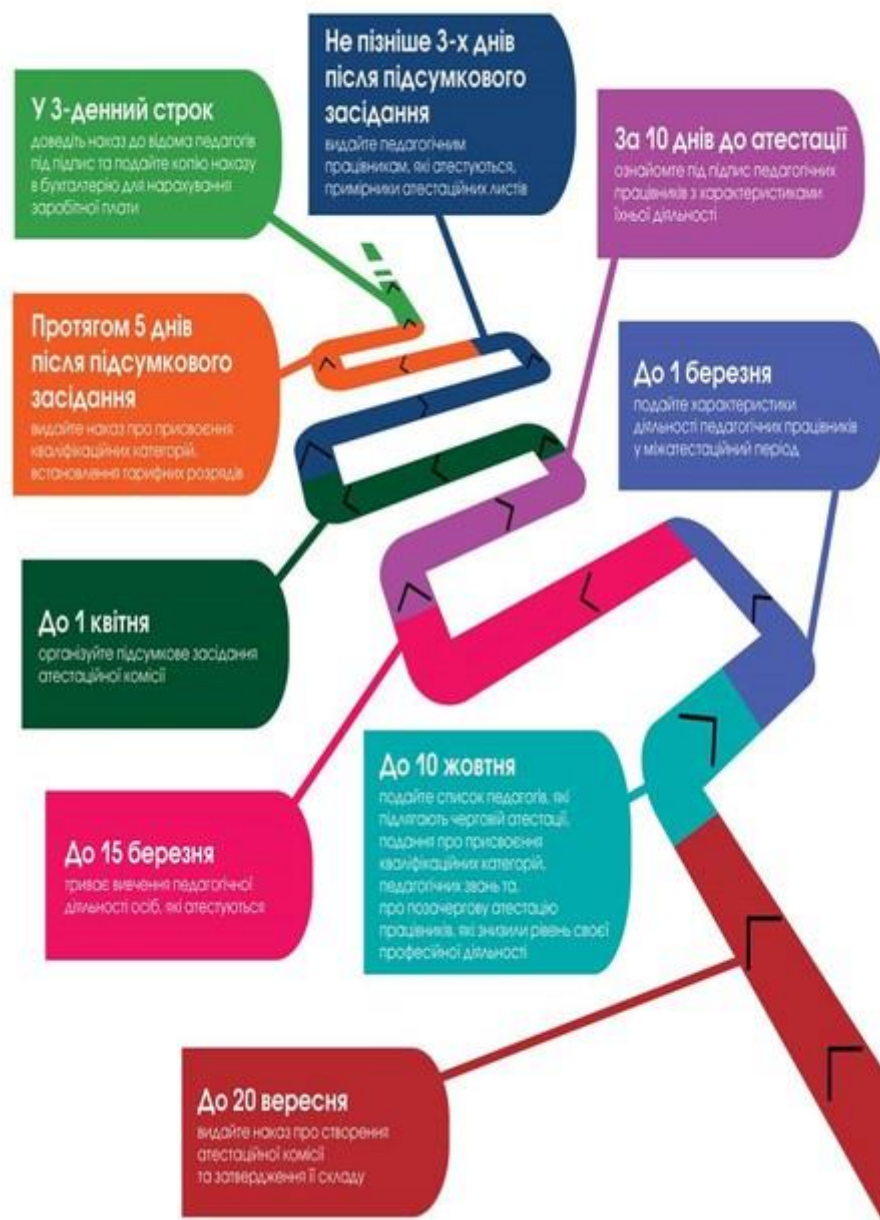
Нормативна база

- [Закон України "Про освіту"](#)
- [Типове положення про атестацію педагогічних працівників, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 06.10.2010 № 930](#)
- [Постанова Кабінету Міністрів України від 23.12.2015 № 1109 "Про затвердження переліку кваліфікаційних категорій і педагогічних звань педагогічних працівників та порядку їх присвоєння"](#)

Порядок атестації педагогічних працівників

Порядок атестації педагогічних працівників регулює [Типове положення про атестацію педагогічних працівників, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 06.10.2010 № 930](#) (далі - Положення).

Атестаційний період: маршрут справ

Послідовність дій проведення атестації

I. Щороку до 20 вересня для організації та проведення атестації педагогічних працівників у навчальних та інших закладах, органах управління освітою створюються атестаційні комісії I, II і III рівнів.

Рівень атестаційної комісії	Де створюється	Строк проведення атестації	Оскарження прийнятого рішення
Атестаційна комісія I рівня	У дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних, професійно-технічних, вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації незалежно від підпорядкування, типів і форм власності, навчально-методичних (науково-методичних) установах, закладах післядипломної педагогічної освіти, спеціальних установах для дітей, а також закладах охорони	До 1 квітня	До атестаційних комісій II та III рівнів, або до суду

	здоров'я, культури, соціального захисту та інших закладах і установах, у штаті яких є педагогічні працівники		
Атестаційна комісія II рівня	У відділах освіти районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, інших підрозділах місцевих органів виконавчої влади та виконавчих органів рад, у підпорядкуванні яких перебувають навчальні та інші заклади	До 10 квітня	До атестаційної комісії III рівня або до суду
Атестаційна комісія III рівня	У Міністерстві освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, органах управління освітою обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, інших відповідних структурних підрозділах місцевих органів виконавчої влади	До 25 квітня	До суду

До повноважень атестаційних комісій, зокрема належить:

- атестувати педагогічних працівників на відповідність займаній посаді;
- присвоювати кваліфікаційні категорії, наприклад, "спеціаліст", "спеціаліст другої категорії", "спеціаліст першої категорії" тощо (атестувати на відповідність раніше присвоєним кваліфікаційним категоріям);
- розглядати апеляції на рішення атестаційних комісій нижчих рівнів (пункти 2.12.-2.14. розділу II [Положення](#)).

II. До 10 жовтня керівники навчальних та інших закладів, працівники яких атестуються, подають до відповідних атестаційних комісій **списки педагогічних працівників**, які підлягають черговій атестації, із зазначенням строків проходження підвищення кваліфікації. У цей самий строк до атестаційних комісій подаються заяви педагогічних працівників про позачергову атестацію, про перенесення строку атестації, подання керівника або педагогічної ради закладу про присвоєння працівнику кваліфікаційної категорії, педагогічного звання та у разі зниження ним рівня професійної діяльності.

III. До 20 жовтня атестаційна комісія затверджує списки педагогічних працівників, які атестуються, **графік роботи атестаційної комісії**, приймає рішення щодо перенесення строку чергової атестації. Працівники, що атестуються, ознайомлюються з графіком проведення атестації під підпис.

IV. До 15 березня атестаційна комісія відповідно до затвердженого графіка роботи вивчає педагогічну діяльність осіб, які атестуються, шляхом відвідування уроків (навчальних занять), позаурочних (позанавчальних) заходів, вивчення рівня навчальних досягнень учнів, студентів, курсантів, слухачів, вихованців (далі - учні) з предмета (дисципліни), що викладає педагогічний працівник, знайомлення з навчальною документацією щодо виконання педагогічним працівником своїх посадових обов'язків, його участі у роботі методичних об'єднань, фахових конкурсах та інших заходах, пов'язаних з організацією навчально-виховної роботи, тощо.

V. До 1 березня керівник навчального та іншого закладу подає до атестаційної комісії **характеристику діяльності педагогічного працівника** у міжатестаційний період. Характеристику на керівника навчального та іншого закладу подає до атестаційної комісії керівник відповідного органу управління освітою. Педагогічний працівник не пізніше як за десять днів до проведення атестації ознайомлюється з характеристикою під підпис.

Характеристика повинна містити оцінку виконання педагогічним працівником посадових обов'язків, відомості про його професійну підготовку, творчі та організаторські здібності, ініціативність, компетентність, організованість, морально-психологічні якості, дані про участь у роботі методичних об'єднань, інформацію про виконання рекомендацій, наданих попередньою атестаційною комісією, тощо.

VI. Засідання атестаційної комісії проводиться у присутності працівника, який атестується (якщо він не з'явився на засідання атестаційної комісії з об'єктивних причин (службове відрадження, територіальна віддаленість, тривала хвороба та інші причини, що перешкоджають присутності на засіданні) і дав на це письмову згоду, за винятком випадків атестації працівників, стосовно яких порушено питання про невідповідність займаній посаді).

Під час засідання атестаційної комісії педагогічний працівник має право давати усні та письмові пояснення, подавати додаткові матеріали щодо своєї професійної діяльності.

Засідання атестаційної комісії оформлюється **протоколом**, який підписується всіма присутніми на засіданні членами атестаційної комісії.

Рішення атестаційної комісії повідомляється педагогічному працівнику одразу після її засідання під підпис. На кожного педагогічного працівника, який атестується, оформлюється **атестаційний лист** у двох примірниках за формою згідно з додатком, один з яких зберігається в особовій справі педагогічного працівника, а другий не пізніше трьох днів після атестації видається йому під підпис (пункт 3.15. розділу III [Положення](#)).

Рішення атестаційної комісії

Види рішень атестаційної комісії:

- ◆ про присвоєння кваліфікаційних категорій (встановлення тарифних розрядів), педагогічних звань: керівник закладу або органу управління освітою протягом п'яти днів після засідання атестаційної комісії видає відповідний наказ, який у триденний строк доводиться до відома педагогічного працівника під підпис та подається в бухгалтерію для нарахування заробітної плати (перерахунок заробітної плати здійснюється з дня прийняття відповідного рішення);
- ◆ про відповідність працівника займаній посаді за умови виконання певних заходів, спрямованих на усунення виявлених недоліків: атестаційна комісія у встановлений нею строк, але не більше одного року, проводить повторну атестацію з метою перевірки їх виконання та приймає рішення про відповідність або невідповідність працівника займаній посаді;
- ◆ про невідповідність педагогічного працівника займаній посаді: керівником навчального чи іншого закладу або органу управління освітою може бути прийнято рішення про розірвання трудового договору з додержанням вимог законодавства про працю (пункти 6.1.-6.2. розділу VI [Положення](#)).

Оскарження рішення атестаційної комісії

Педагогічні працівники **у десятиденний строк** з дня вручення атестаційного листа мають право подати апеляцію на рішення атестаційної комісії до атестаційної комісії вищого рівня.

Апеляція подається у письмовій формі безпосередньо до атестаційної комісії вищого рівня або направляється рекомендованим листом, в якій має бути зазначено: найменування атестаційної комісії, до якої подається апеляція; прізвище, ім'я, по батькові та посада (місце роботи) особи, яка подає апеляцію, її місце проживання; у чому полягає необґрунтованість рішення атестаційної комісії, що оскаржується; перелік документів та інших матеріалів, що додаються; дата подання апеляції. Апеляція підписується особою, яка її подає.

Атестаційні комісії, до яких подаються апеляції, розглядають їх у **двотижневий строк** та приймають такі рішення:

1. про відповідність працівника займаній посаді та скасування рішення атестаційної комісії нижчого рівня;
2. присвоїти відповідну кваліфікаційну категорію та скасувати рішення атестаційної комісії нижчого рівня;
3. присвоїти відповідне педагогічне звання та скасувати рішення атестаційної комісії нижчого рівня;
4. залишити рішення атестаційної комісії без змін, а апеляцію без задоволення.

Присвоєння педагогічному працівнику кваліфікаційній категорії

Кваліфікаційні категорії педагогічним працівникам загальноосвітніх та дошкільних навчальних закладів присвоюють лише за результатами атестації. При цьому враховують вимоги, які встановлені до рівня професійної підготовки та кваліфікації цих працівників.

Кваліфікаційні категорії:

- "спеціаліст" присвоюється педагогічним працівникам з повною вищою освітою, діяльність яких характеризується: здатністю забезпечувати засвоєння учнями навчальних програм; знанням основ педагогіки, психології, дитячої та вікової фізіології; знанням теоретичних основ та сучасних досягнень науки з предмета, який вони викладають; використанням інформаційно-комунікаційних технологій, цифрових освітніх ресурсів у навчально-виховному процесі; вмінням вирішувати педагогічні проблеми; вмінням установлювати контакт з учнями (вихованцями), батьками, колегами по роботі; додержанням педагогічної етики, моралі. Випускникам вищих навчальних закладів, які отримали повну вищу освіту, при прийомі на роботу встановлюється кваліфікаційна категорія "спеціаліст";
- "спеціаліст другої категорії" присвоюється педагогічним працівникам, які відповідають вимогам, встановленим до працівників з кваліфікаційною категорією "спеціаліст", та які постійно вдосконалюють свій професійний рівень; використовують диференційований та індивідуальний підхід до учнів; володіють сучасними освітніми технологіями, методичними прийомами, педагогічними засобами, різними формами позаурочної (позанавчальної) роботи та їх якісним застосуванням; застосовують інноваційні технології у навчально-виховному процесі; знають основні нормативно-правові акти у галузі освіти; користуються авторитетом серед колег, учнів та їх батьків. Стаж роботи на педагогічній посаді **не менше 2 років**;
- "спеціаліст першої категорії" присвоюється педагогічним працівникам, які відповідають вимогам, встановленим до працівників з кваліфікаційною категорією "спеціаліст другої категорії", та які використовують методи компетентісно-орієнтованого підходу до організації навчального процесу; володіють технологіями творчої педагогічної діяльності з урахуванням особливостей навчального матеріалу і здібностей учнів; впроваджують передовий педагогічний досвід; формують навички самостійно здобувати знання й застосовувати їх на практиці; уміють лаконічно, образно і виразно подати матеріал; вміють аргументувати свою позицію та володіють ораторським мистецтвом. Стаж роботи на педагогічній посаді **не менше 5 років**;
- "спеціаліст вищої категорії" присвоюється працівникам, які відповідають вимогам, встановленим до працівників з кваліфікаційною категорією "спеціаліст першої категорії", та які володіють інноваційними освітніми методиками й технологіями, активно їх використовують та поширюють у професійному середовищі; володіють широким спектром стратегій навчання; вміють продукувати оригінальні, інноваційні ідеї; застосовують нестандартні форми проведення уроку (навчальних занять); активно впроваджують форми та методи організації навчально-виховного процесу, що забезпечують максимальну самостійність навчання учнів; вносять пропозиції щодо вдосконалення навчально-виховного процесу в навчальному закладі. Стаж роботи на педагогічній посаді - **не менше 8 років**.

Присвоєння кваліфікаційних категорій за результатами атестації здійснюється послідовно.

Присвоєння педагогічного звання працівникові загальноосвітнього навчального закладу

За результатами атестації педагогічним працівникам загальноосвітніх навчальних закладів присвоюють педагогічні звання, зокрема: "викладач-методист", "учитель-методист", "вихователь-методист", "педагог-організатор-методист", "старший викладач", "старший учитель", "старший вихователь".

Перелік педагогічних звань визначено [постановою Кабінету Міністрів України від 23.12.2015 № 1109 «Про затвердження переліку кваліфікаційних категорій і педагогічних звань педагогічних працівників та порядку їх присвоєння», Положенням.](#)

Педагогічні звання "старший викладач", "старший учитель", "старший вихователь" можуть присвоюватися педагогічним працівникам, які мають кваліфікаційні категорії "спеціаліст вищої категорії" або "спеціаліст першої категорії" та досягли високого професіоналізму в роботі, систематично використовують передовий педагогічний досвід, беруть активну участь у його поширенні, надають практичну допомогу іншим педагогічним працівникам (пункт 5.3 розділу V [Положення](#)).

Педагогічні звання присвоюють атестаційні комісії відповідних органів управління освітою. На відміну від кваліфікаційних категорій, педагогічні звання присвоюють фактично за особисті досягнення та заслуги працівника. Водночас, неприпустимі будь-яка дискримінація та

упереджене ставлення до осіб, яких атестують. Критеріями для присвоєння педагогічних звань є відповідність працівника вимогам, встановленим пунктами 5.2–5.6 розділу V [Положення](#).

Підбиваємо підсумки атестації педагогічних працівників: крок за кроком

- 1** Під час засідання атестаційної комісії ухвалюємо рішення про атестацію педагогічних працівників за результатами попереднього вивчення їхньої педагогічної діяльності

- 2** Розглядаємо за потреби окрему думку педагогічного працівника щодо рішення атестаційної комісії

- 3** Оформлюємо протокол засідання атестаційної комісії

- 4** Повіdomляємо педагогічному працівнику рішення атестаційної комісії під підпис

- 5** На кожного педагогічного працівника, який атестується, оформлюємо атестаційний лист у двох примірниках, один з яких потрібно зберігати в особовій справі працівника, а другий (не пізніше трьох днів після атестації) видати йому під підпис.

 Педагогічний працівник має право в десятиденний строк від дня вручення йому атестаційного листа подати апеляцію на рішення атестаційної комісії до атестаційної комісії вищого рівня

- 6** У разі ухвалення позитивних рішень про атестацію педагогічних працівників впродовж п'яти днів після засідання атестаційної комісії видаємо наказ про присвоєння їм кваліфікаційних категорій (тарифних розрядів), педагогічних звань.

 У разі негативних результатів атестації розглядають можливість проведення повторної атестації або ж розірвання трудового договору з працівником

- 7** Доводимо до відома педагогічного працівника наказ під підпис

- 8** Подаємо копію наказу до бухгалтерії для нарахування педагогічним працівникам, які атестувалися, заробітної плати відповідно до присвоєних їм кваліфікаційних категорій (тарифних розрядів), педагогічних звань

*Зображення з сайту: <https://www.pedrada.com.ua/article/ru/225-pdbivamo-pdsumki-atestats-pedagogichnih-pratsvnikiv>

